

PROBA ESPEZIFIKOA

2023ko PROBA

**FILOSOFIAREN
HISTORIA**

PROBA

ERANTZUNAK

Azalpenak

Probaren iraupena: ordubete
Erantzun zortzi ariketa hauetako lauri
(Galdera bakoitzak 2,5 puntu balio du)

1. Definitu zer den mito bat, aipatu zein diren mitoen funtsezko ezaugarriak eta ondoren erantzun beheko galderari:

- a) Azaldu greziar mitologiako adibide zehatz baten bitartez zein diren greziar mitologiaren ezaugarriak.

2. Erantzun ondorengo galderak.

- a) Esan zein diren metodo sokratikoaren oinarritzko zatiak
b) Egia / Gezurra: Sokratesek...
- jakintza eta bertutea identifikatzen ditu.
 - garrantzi handia ematen dio nahiari bere etikan.
 - dio, norberaren ezjakintasuna onartzea jakintsuen berezko jarrera dela.
 - egia erlatiboa dela uste du

3. Azaldu Aristoteleren baieztapen honen esanahia:

“Bertutea erdiko terminoan dago”.

4. Esan zein diren kristautasunak kultura grekolatindarrari ematen dizkion funtsezko ezaugarriak, eta aztertu zein izan ziren tirabira handienak eragin zituzten puntuak.

5. Esan beheko baieztapenak egia ala gezurra diren, eta arrazoitu esanez ia modu fidagarrian gordetzen duten Santo Tomasen pentsamendua arrazoiaren eta fedearen arteko harremanei buruz:

- a) Arrazoiak ezin dezake Jainkoa existitzen denik frogatu
b) Arrazoiak egia teologiko guztiak frogatu ditzake.

Universidad del País Vasco
Euskal Herriko Unibertsitatea

UNIBERTSITATERA SARTZEKO
PROBAK 25 URTETIK GORAKOAK

2023ko MAIATZA

PRUEBAS DE ACCESO A LA
UNIVERSIDAD PARA MAYORES
DE 25 AÑOS

MAYO 2023

FILOSOFIAREN HISTORIA

HISTORIA DE LA FILOSOFÍA

6. Identifikatu zein diren arrazionalismoari dagozkien ezaugarriak eta zein diren enpirismoari dagozkienak:

- a) Gure ideia guztiak jasotakoak dira
- b) Baliozkoa den ezagutza-iturri bakarra arrazoiarena da.
- c) Sortzetiko ideiak badirela baieztatzen du.
- d) Gure ezagutza guztiaren iturria esperientzia da
- e) Ez dago sortzetikoa den ideiarik: Ez dago ezer ulermenean aurretik zentzumenetatik pasa ez denik.

7. Laburtu eta azaldu ilustrazioaren ezaugarri orokorrak eta azaldu arrazionaltasun eredu berri horren oinarritzko alderdiak.

8. Pentsamendu marxistaren ortodoxiatik ikusita, esan beheko baieztapenak egia ala gezurra diren:

- Iraultza gainegitura aldatzera bideratuta egon behar da.
- Egitura ekonomikoa da gizartearen benetako oinarria.
- Azpiegiturak zehaztu edo baldintzatzen du gainegitura.

Universidad del País Vasco
Euskal Herriko Unibertsitatea

UNIBERTSITATERA SARTZEKO
HAUTAPROBAK 25 URTETIK
GORAKOAK

2023ko MAIATZA

**FILOSOFIAREN
HISTORIA**

PRUEBAS DE ACCESO A LA
UNIVERSIDAD PARA MAYORES
DE 25 AÑOS

MAYO2023

**HISTORIA DE
LA FILOSOFÍA**

**EBAZPEN ORIENTAGARRIA: FILOSOFIAREN HISTORIA
(2023ko maiatza)**

1.

Erantzuna:

“Mito” hitzak adierazpidea, mezua, kontatzen den zerbait esan nahi du. Ezohiko gertakariei buruzko kondairazko kontakizunak dira, orokorrean munduaren sorrerari buruzkoak, gizateriari buruzkoak... Fabulen edo alegoriazko fikzioen bitartez, oinarrizkoak diren gertakariak islatzen dira mitoetan, alegia, gizarte-arauak arrazoitzen dituztenak, sineskeriak, ohiturak... Mitoak irudimena, edertasun literarioa eta sormena pilatzen ditu. Hona hemen ezaugarri nagusiak: • Mitoa funtsik gabeko pentsamendua da. • Kritikarik egiten ez duen pentsamendua da. • Pentsamendu antropomorfikoa da. Jainkoei gizakien izateko modua aplikatzen diete: haserrea edo samina Zeusi aplikatzen zaion giza ezaugarri bat da, eta trumoiak eta tximistak azaltzeko erabiltzen dira. • Naturako indarrak jainkotu egiten dira: Haizea azaltzeko Eolo jainkoa erabiltzen da, Atlas jainkoak lurra eusten du, tximista Zeus jainkoaren haserrearen ondorioa da, etab. Filosofiarekin emango da, hain zuzen ere, erantzun mitikoetatik erantzun logikoetarako urratsa, mitotik “Logos”-erako urratsa.

2.

Erantzuna:

a) Hauek dira metodo sokratikoaren oinarrizko zatiak:

- Ironia: Metodoaren zati negatiboa. Norberaren ezjakintasuna onartzean datza: “Bakarrik dakit ez dakidala ezer”
- Majeutika. Metodo sokratikoaren zati positiboa. “Majeutika” hitzak egiaz erditzea, egia izatea esan nahi du. Sokratesek inetelektualtzat zuen bere burua, gainerakoei barruan zuten egia ateratzen laguntzen ziena.
- Definizioa: gauzen muinera iristea. Hitzez deskubritu den egia formulatzea, “Eidos” edo esentziara iristea, hau da, gauzak benetan diren horretara

b) Egia / Gezurra: Sokratesek...

- jakintza eta bertutea identifikatzen ditu. **Egia**. Horretan datza, hain zuzen ere, haren

intelektualismo moral.

- garrantzi handia ematen dio nahiari bere etikan. **Gezurra**. Gehiegizko garrantzia ematen dio ulermenari (intelektualismoari) eta nahia baztertzen du.
- dio, norberaren ezjakintasuna onartzea jakintsuen berezko jarrera dela. **Egia**. Ikusi berri dugun moduan, horretantxe datza ironiak.
- egia erlatiboa dela uste du. **Gezurra**. Baieztapen hau sofistena da, ez Sokratesena.

Universidad del País Vasco Euskal Herriko Unibertsitatea

UNIBERTSITATERA
SARTZEKO PROBAK 25
URTETIK GORAKOAK

2023ko MAIATZA

**FILOSOFIAREN
HISTORIA**

PRUEBAS DE ACCESO A LA
UNIVERSIDAD PARA
MAYORES DE 25 AÑOS

MAYO 2023

**HISTORIA DE LA
FILOSOFÍA**

3.

Erantzuna:

Aristotelerentzat bertutea erdiko terminoan dago (mesotes delakoan), eta erdiko terminoak ez du kaskarkeriaren esanahi bera; maila berean biziotsuak diren bi muturren arteko oreka da. Bertuteak, beraz, muturrak saihestean datza, eta erdiko terminoa bilatzean. Horrenbestez, bertutea neurria, zuhurtzia, moderazioa da. Beheko adibidea azaldutakoaren adierazgarri izan daiteke:

Koldarra (muturra) Ausarta (erdiko termino justua) Kementsua (muturra)

Bertutea (ausardia) litzateke koldarkeriaren eta kemenaren arteko oreka. Biziotsuak diren bi muturren arteko oreka, erdiko termino justura bideratzen gaituena. Hortik esana: **“Bertutea erdian dago”**.

4.

Erantzuna:

Hauek dira kristautasunak ekarritako berrikuntza nagusiak:

- **Kristautasunak historiarekin lotzen du Jainkoa:** Jainkoa zuhurra da eta herri jakin bat eta garai jakin bat hautatzen ditu.
- **Kristautasuna eta egia:** Kristautasuna egiaren jabe bakar gisa aurkezten zen: “ni naiz egia”.
- **Kristautasunaren monoteismoak** argi eta garbi egiten zuen talka politeismo grekolatindarrekin. Jainko bakarra dagoenez, Jainko hori ahalguztiduna da.
- **Kreazionismoa:** Jainkoak ezerezetik sortzen ditu gauzak etab.

Idea horien berritasunak eta erradikaltasunak ideia grekolatindarrekin egingo dute talka, eta horrek hainbat jarrera sorraraziko ditu: **a) filosofia baztertzea kristautasunaren aldean:** “Sinesten dut zentzugabea delako” eta **b) filosofiaren eta kristautasunaren arteko elkarlana:** “Sinistu uler dezazun, ulertu sinis dezazun”

5.

a) **Arrazoiak ezin dezake Jainkoa existitzen denik frogatu. Gezurra.** Akinoko Santo Tomas ziur da giza arrazoiak Jainkoaren existentzia frogatu dezakeela. Jainkoaren existentzia egia errebelatua da, baina gizakia ere irits daiteke egia horretara gaitasun arrazional guztiak erabiliz. Hain zuzen ere, bost bide edo arrazoiketa landu zituen, arrazoiak oinarri hartuta, Jainkoaren existentzia egiaztatzeko.

b) **Arrazoiak egia teologiko guztiak frogatu ditzake. Gezurra.** Arrazoiak ezin ditzake egia teologiko guztiak frogatu. Santo Tomasek bereizketa bat egiten du: batetik, **egia teologiko naturalak** daude, horietara arrazoi naturalak ematen duen argiaren bitartez irits daiteke gizakia eta, bestetik, **egia teologiko errebelatuak** daude, goi-agerkondeak edo Jainkoaren errebelazioak ematen duen argiaren bitartez eskuragarri direnak. Jainkoaren existentzia egia errebelatua da, baina gizakia ere irits daiteke egia horretara gaitasun arrazional guztiak erabiliz. Baina zenbait egiatara, hala nola, Jainkoaren Hirutasunera edo Jainkoaren gizonegitera, ezingo gara inoiz iritsi Agerkunde edo Errebelazioak ematen duen argirik gabe.

Universidad del País Vasco Euskal Herriko Unibertsitatea

UNIBERTSITATERA
SARTZEKO PROBAK 25
URTETIK GORAKOAK

2023ko MAIATZA

**FILOSOFIAREN
HISTORIA**

PRUEBAS DE ACCESO A LA
UNIVERSIDAD PARA
MAYORES DE 25 AÑOS

MAYO 2023

**HISTORIA DE LA
FILOSOFÍA**

6.

Erantzuna:

- Gure ideia guztiak jasotakoak dira. **Enpirismoa.**
- Baliozkoa den ezagutza-iturri bakarra arrazoa da. **Arrazionalismoa.**
- Sortzetiko ideiak badirela baieztatzen du. **Arrazionalismoa.**
- Gure ezagutza guztiaren iturria esperientzia da. **Enpirismoa.**
- Ez dago sortzetikoa den ideiarik: Ez dago ezer ulermenean aurretik zentzumenetatik pasa ez denik. **Enpirismoa.**

7.

Erantzuna:

XVIII. mendeko ilustrazioan nabarmentzekoak dira, batetik, bizi zen baikortasuna eta, bestetik, **giza arrazoimenaren** botereetan eta gaitasunetan zuten uste handia. **Argien mendea izan zen, iluminismoarena, argitasunarena**, alemanez “**Aufklärung**”... Ohikoa izan zen argiaren metafora erabiltzea, adierazteko ezjakintasunaren iluntasuna atzean geratu zela eta, une hartatik aurrera, arrazoiak edonon egingo zuela dizdiz. Ilustrazioak arrazionaltasun-eredu berri bat ezarri zuen; hona eredu horren ezaugarri nagusienak:

- **Arrazoi enpirikoa:** Ilustratuen arrazoa partikularretik abiatu eta lege orokorretara doa. Ezagutza zientifikoak esperientzian du jatorria.
- **Arrazoi kritikoa:** Ilustratuek arrazoiaren autokritika egiten dute. Arrazoiaren gaitasuna zehaztu nahi dute, arrazoiaren mugak ezarri. Esperientziak markatuko ditu, hain zuzen ere, muga horiek. Metafisika baliogabetuta geldituko da, esperientziaren mugak gainditzen dituenez.
- **Arrazoi autonomoa:** Edozein motatako tutoretza, tradizio eta autoritate ukatu eta ilustratuek gure kasa pentsatzera gonbidatzen gaituzte, gure arrazoiak baliatzera: “**Sápere aude**”: “Ausartu pentsatzera” izango da euren lematako bat.
- **Arrazoi sekularizatzailea:** Arrazoiaren eta fedearen arteko tentsio eta orekarekin hausten du, eta fedea arrazionala den horretara murrizten du. Erljioaren interpretazio arrazionala da: “**Erljioa arrazoi hutsaren mugen barnean**” da Kanten obra baten izenburua, aski adierazgarria izan ere.

8.

Erantzuna:

- Iraultza gainegitura aldatzera bideratu egon behar da. **Gezurra.**
- Egitura ekonomikoa da gizartearen benetako oinarria. **Egia.**
- Azpiegiturak zehaztu edo baldintzatzen du gainegitura. **Egia.**

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

UNIBERTSITATERA
SARTZEKO PROBAK 25
URTETIK GORAKOAK

2023ko MAIATZA

**FILOSOFIAREN
HISTORIA**

*PRUEBAS DE ACCESO A LA
UNIVERSIDAD PARA
MAYORES DE 25 AÑOS*

MAYO 2023

***HISTORIA DE LA
FILOSOFÍA***

GALDERA	EZAGUTZA-ADIERAZLEA
1	1.1
2	2.2, 2.3
3	3.8
4	4.2
5	5.4
6	6.2
7	7.1
8	8.5